

اثربخشی زوج‌درمانی سیستمی - رفتاری بر کارکرد خانواده و اعتماد به نفس زنان مبتلا به اختلال افسرده‌خویی*

مرضیه موسوی**، دکتر پروانه محمدخانی**، دکتر حسین کاویانی***،

دکتر علی دلاور****

چکیده:

در این پژوهش از طرح تجربی اندازه‌گیری‌های مکرر با گروه مقایسه، با انتخاب تصادفی و جایگزینی تصادفی استفاده شد. هدف از اجرای آن بررسی اثربخشی زوج‌درمانی سیستمی - رفتاری بر کارکرد خانواده و افزایش اعتماد به نفس زنان متأهل مبتلا به اختلال افسرده‌خویی بود. نمونه مورد پژوهش از بین ۷۸ زن متأهل مبتلا به اختلال افسرده‌خویی که به بعضی از مراکز روان‌پزشکی و مشاوره‌ای شهر تهران مراجعه کرده بودند، ۳۹ زوج واجد شرایط ورود به طرح بودند که از بین آنها ۲۰ زوج به صورت تصادفی انتخاب شدند و به‌طور تصادفی در دو گروه زوج‌درمانی و دارودرمانی قرار گرفتند. زوج‌های گروه زوج‌درمانی در ۱۰ جلسه هفتگی زوج‌درمانی سیستمی - رفتاری شرکت کردند. زن‌های گروه دارودرمانی از داروهای ضد افسردگی تجویز شده توسط روان‌پزشکان استفاده کردند. ابزار پژوهش شامل ابزار سنجش خانواده مک‌مستر و مقیاس اعتماد به نفس روزنبرگ بود که زن‌های دو گروه آنها را قبل از شروع درمان و در مقاطع موردنظر (قبل از جلسه ششم، بعد از جلسه دهم و دو ماه پس از درمان) تکمیل کردند. هم‌چنین از پرسشنامه‌های افسردگی بک و وضعیت زناشویی گلوبوک راست جهت گزینش نهایی آزمودنی‌ها استفاده شد. کاربرد تحلیل واریانس با اندازه‌های تکرار شده نشان داد که زوج‌درمانی در مقایسه با دارودرمانی به‌طور معناداری باعث کارآمدتر شدن کارکرد خانواده و افزایش اعتماد به نفس زنان مبتلا به اختلال افسرده‌خویی است. در نتیجه به نظر می‌رسد زوج‌درمانی سیستمی - رفتاری روش مداخله مؤثری جهت کارآمدتر کردن کارکرد خانواده و افزایش اعتماد به نفس زنان افسرده باشد.

کلیدواژه‌ها: زوج‌درمانی سیستمی - رفتاری، دارودرمانی، اختلال افسرده‌خویی، کارکرد خانواده، اعتماد به نفس

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری تخصصی روان‌شناسی بالینی خانم مرضیه موسوی است.

** دانشجوی مقطع دکترای روان‌شناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

*** دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

**** دانشیار گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیمارستان روزبه

***** استاد امار و روش تحقیق دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

تأثیر مشاوره شناختی - رفتاری بر اساس رویکرد زیرسیستم‌های شناختی متعامل بر تغییر نگرش زوج‌های نابارور

پریسا نیلفروشان*، دکتر سیداحمد احمدی**، دکتر محمدرضا عابدی**،
دکتر سیدمهدی احمدی***

چکیده:

هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر مشاوره به شیوه شناختی - رفتاری، بر اساس رویکرد زیر سیستم‌های شناختی متعامل (ICS)، بر تغییر نگرش زوج‌های نابارور نسبت به ناباروری است. این تحقیق نیمه‌تجربی و از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه است. نمونه تحقیق شامل ۳۰ زوج نابارور است که از بین زوج‌های نابارور مراجعه‌کننده به مرکز باروری و ناباروری شهر اصفهان انتخاب شده، به‌طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه جایگزین شدند. هر دو گروه با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته نگرش نسبت به ناباروری در دو مرحله ارزیابی شدند. میزان پایایی این پرسشنامه ۰/۹۶ محاسبه شد. به گروه آزمایش شش جلسه مشاوره بر اساس رویکرد ICS ارائه شد. این بررسی نشان داد که مشاوره بر اساس رویکرد زیر سیستم‌های شناختی متعامل، نگرش زوج‌های نابارور گروه آزمایش را نسبت به ناباروری در جهت مثبت تغییر داده ($p < 0/001$)، تأثیر آن بر زنان و مردان یکسان بوده است ($p = 0/74$).

کلیدواژه‌ها: مشاوره شناختی - رفتاری، زیر سیستم‌های شناختی متعامل، زوج‌های نابارور، نگرش نسبت به ناباروری

ایمن بررسی تحولی رابطه پایگاه‌های هویت با میزان دل‌بستگی پسران نوجوان (۱۴، ۱۶ و ۱۸ ساله) به والدین و همسالان

محمد صالح نصرتی*، دکتر محمدعلی مظاهری**، محمود حیدری***

چکیده:

پژوهش حاضر به بررسی رابطه تحولی پایگاه‌های هویتی با میزان دل‌بستگی ایمن نوجوانان پسر سنین ۱۴، ۱۶ و ۱۸ ساله شهرستان کامیاران به چهره‌های دل‌بستگی (پدر، مادر و همسالان) می‌پردازد. به این منظور از میان دانش‌آموزان پایه‌های سوم راهنمایی، دوم دبیرستان و دوره پیش‌دانشگاهی به صورت تصادفی چندمرحله‌ای ۳۱۲ نفر به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه پایگاه هویتی من (EOM-EIS2) و پرسشنامه دل‌بستگی به والدین و همسالان (IPPA) است. برای تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج نشان داد که تعامل سن و پایگاه‌های هویت با میزان دل‌بستگی ایمن به چهره‌های دل‌بستگی در ارتباط می‌باشد. در مجموع بیشترین و کمترین دل‌بستگی ایمن به چهره‌های دل‌بستگی در این تحقیق به ترتیب متعلق به پایگاه‌های پیش‌رس و سردرگم بود؛ نتایج نشان داد که در پایگاه هویت پیش‌رس، دل‌بستگی ایمن به والدین در سن ۱۸ سال کاهش پیدا می‌کند؛ در حالی که در پایگاه‌های هویتی مطلوب (در حال هویت‌یابی و موفق) حداقل ثابت می‌ماند. به طور کلی گروه هویت پیش‌رس با افزایش سن از غیرواقعی بودن هویت خود بیشتر آگاه شده و این موضوع زمینه کاهش دل‌بستگی ایمن آن‌ها را به والدین فراهم می‌سازد، در حالی که در رابطه با گروه هویت مطلوب چنین مطلبی صدق نمی‌کند. گروه سردرگم نیز الگویی نامنظم از دل‌بستگی ایمن به والدین در سنین مورد مطالعه را نشان می‌دهد. میزان دل‌بستگی ایمن به همسالان نیز در پایگاه‌های هویت پیش‌رس و مطلوب در سن ۱۸ سال به بیشترین حد خود می‌رسد. این موضوع اهمیت نقش همسالان را در سنین بالاتر نوجوانی و به خصوص در زمینه هویت‌یابی نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد اکتساب هویت چه از نوع مطلوب و چه پیش‌رس، شرایط برقراری روابط دل‌بستگی ایمن به همسالان را مهیا می‌سازد.

کلیدواژه‌ها: پایگاه‌های هویت، دل‌بستگی، چهره دل‌بستگی، اعتماد، ارتباط، بیگانگی، نوجوان.

---

*کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی
**دانشیار، پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی
***عضو هیأت علمی پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی

بررسی رابطه بین تقیدات مذهبی و سازگاری زناشویی

دکتر خدابخش احمدی*، دکتر علی فتحی آشتیانی**، علی‌رضا عرب‌نیا***

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی تعیین تقیدات مذهبی در سازگاری زناشویی انجام شده است. از آنجایی که اعتقادات دینی و تقیدات مذهبی بر تمامی ابعاد زندگی انسان و از جمله روابط خانوادگی اثرگذار است و با توجه به این‌که در شرایط کنونی استحکام ارزش‌های دینی در خانواده یکی از اهداف جامعه اسلامی ما است، لذا پژوهش در این زمینه ضروری است. در این پژوهش تعداد ۱۳۲۰ نفر (۶۶۰ زوج) ساکن استان تهران با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی است. اطلاعات مورد نیاز در زمینه میزان تقیدات مذهبی از طریق پرسشنامه محقق ساخته و نیز اطلاعات مربوط به سازگاری زناشویی از طریق آزمون رضایت زناشویی انریچ جمع‌آوری شد. جهت بررسی نقش تقیدات مذهبی در سازگاری زناشویی از روش آماری تحلیل واریانس یک‌طرفه بهره گرفته شد. نتایج نشان داد که میزان سازگاری زناشویی در بین افرادی که تقیدات مذهبی زیادی دارند به‌طور معنی‌داری بیش از کسانی است که دارای تقیدات مذهبی کم هستند. بر این اساس میزان سازگاری زناشویی در بین افراد دارای تقیدات مذهبی خیلی زیاد، بیشترین حد و در بین افراد دارای تقیدات مذهبی کم، کمترین میزان را دارد.

کلیدواژه‌ها: سازگاری زناشویی، تقیدات مذهبی

email: kh_ahmady@yahoo.com

* استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، مرکز تحقیقات علوم رفتاری

** دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، مرکز تحقیقات علوم رفتاری

*** دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، مرکز تحقیقات علوم رفتاری

بررسی مقدماتی ویژگی‌های روان‌سنجی و اعتباریابی مقیاس سنجش کارکرد خانواده (FAD)*

دکتر علی زاده‌محمدی**، غفار ملک‌خسروی***

چکیده:

دو مشکل عمده در ارزیابی و سنجش خانواده وجود دارد: اول چارچوب‌های مفهومی متعددی که برای توصیف خانواده ارایه می‌شود، دوم تفاوت ابزارهایی که برای اندازه‌گیری کارکرد خانواده به کار می‌رود. یعنی ابزار واحدی که مورد توافق همگان باشد، برای ارزیابی آن وجود ندارد (کیت‌نر و همکاران، ۱۹۹۶). از این‌رو هنجاریابی ابزارهای خانواده، اهمیت ویژه‌ای برای خانواده-درمانی و کمک به خانواده‌ها دارد. در این پژوهش اعتباریابی ابعاد پرسشنامه سنجش کارکرد خانواده (FAD) بدست آمده که می‌تواند مقدمه‌ای مناسب برای هنجاریابی این مقیاس باشد. پرسشنامه سنجش کارکرد خانواده توسط ۴۹۴ نفر از مادران دانش‌آموز مدارس ابتدایی شهر تهران تکمیل شد، ۳۲ نفر از مادران دوبار پرسشنامه را دریافت کردند و پاسخ دادند؛ پس از جمع‌آوری داده‌ها، آلفای کرونباخ سؤالات مربوط به هر یک از ابعاد، تعیین و معادل‌سازی نمرات خام به نمرات استاندارد Z و تعیین نمرات استاندارد با میانگین ۵۰ و انحراف استاندارد ۱۰ (نمره t) انجام شد. نتایج بدست آمده نشان داد که آلفای کرونباخ کلی این پرسشنامه و خرده‌مقیاس‌های آن اعتبار دارد و ابعاد پرسشنامه از اعتبار بازآزمایی کافی برخوردار است. در این پژوهش، هم‌چنین سؤالاتی که همخوانی معتبری نداشتند، مشخص شدند.

کلیدواژه‌ها: روان‌سنجی، اعتباریابی، سنجش کارکرد خانواده، خانواده دانش‌آموزان دبستانی

---

* این پژوهش با مساعدت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی انجام شده است.

** عضو هیأت علمی پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی email: dr_zadeh@yahoo.com

*** کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

The preliminary study of psychometric and reliability of Family Assessment Device*

A. Zadeh Mohammadi**; Ph.D.; G. Malek Khosravi**; M. A.

To evaluate and assess families, two problems arise first different conceptualisations, and second, different assessment devices. It means these is yet to reach to a generally agreed assessment tool (keitner, et al; 1996). Hence standardisation and validation of such devices would be substantial for the field.

Aim: standardization of Family Assessment Device (FAD), using reliability coefficient with internal consistency, Z values, and percentile rank indices. FAD includes 60 items on family functioning, with six subscales including problem solving, communication, roles, affective involvement, and affective responsibility. Subjects are mothers (N=494) of primary school children in Tehran who were selected through stratified random sampling. Test-retest reliability was evaluated in a 2 - weeks intervals.

The reliability was calculated using kronbach Alpha in each subscale. The results revealed a high Alpha value in all dimensions. Also Z values of each dimension are demonstrated.

---

* This research was supported by funds from the research deputy of Shahid Beheshti University.

** Assistant professor of Family Research Institute; Shahid Beheshti University.

*** Clinical psychology, Welfare and Rehabilitation Science University.

The Relation between Religiosity and Marital Adjustment

Khodabakhsh Ahmadi** ,Ph.D.; Ali Fathi Ashtiani** ,Ph.D.;
Alireza Arabnia*** ,M .D.

The following research intends to investigate the role of religiosity in marital adjustment. Religious beliefs and practices have been suggested to have direct impact on family relationships, and empowering of religious values might be a main goal for improvement of marital life.

Method: In this research, 1320 subjects (660 couples) from Tehran, were selected through a multistage cluster sampling. In this method, information regarding religiosity and marital adjustment was collected using a questionnaire prepared by researchers, and Enrich's¹ marital satisfaction scale.

The results showed that couples with higher religious beliefs may have higher rate of marital adjustment, based on a significant correlation of 0.29 between religiosity and marital adjustment. Regarding the relation between religiosity and the nine subscales of marital adjustment, communication, parenting and religious orientation accounted for the highest rate (0.26) of variance and sexual relationship accounted for the lowest rate (0.17) of variance. It might be concluded that an increase of religiosity may result in an improved marital adjustment.

Keywords: Marital Adjustment, Religiosity.

**Assistan professor, Baghiyatallah Medical Science University, Behavioural Science Research Center.

** Assistan professor, Baghiyatallah Medical Science University, Behavioural Science Research Center.

***Baghiyatallah Medical Science.

The Relationship Between Identity Status And Degree of Attachment in Male Adolescents (aged 14, 16& 18) in Kamyaran: A developmental study

Mohammad Saleh Nosrati*, *M.Sc'*; *Mohammad Ali Mazaheri***, *Ph.D.* ,
Mahmoud Heydari***, *M.Sc.*

The current research examines the developmental relationship between identity status and degree of secure attachment to the attachment figures (father, mother & peers) in male adolescents aged 14, 16 & 18. A sample of 312 male students from grade 3 of middle school, grade 1 of high school & pre-university were randomly selected from students of Kamyaran in Kurdistan. The instruments employed in this research were Inventory of Parents and Peer Attachment (IPPA) and Extended Objective Measure of Ego Identity Status 2 (EOM- EIS2) questionnaires.

To examine the hypotheses, a “Two – Way Analysis of Variance” was applied. The findings indicate that the interaction between age and the identity status is correlated with the degree of secure attachment to the attachment figures. The most and the least secure attachment to the attachment figures in this research respectively belong to the foreclosure and diffusion status. The results show that secure attachment to the parents in the foreclosure state decreases very much at the age of 18; however in other forms of status it approximately remains unchanged. Secure attachment to the peers in desirable (moratorium and achievement) and foreclosure status appears at the age of 18, which suggest the importance of the peers’ influence on them.

Keywords: identity status, attachment, attachment figure, trust, communication, alienation, adolescent.

---

* Shahid Beheshti University.

** Associate professor, Family Research Institute, Shahid Beheshti University.

*** Scientific board member, Psychology dep., Shahid Beheshti University.

Studying the effect of cognitive – behavioral counseling, based on Interacting Cognitive Subsystems approach on attitude towards infertility of infertile couples

*P. Nilforoushan, M.A.; S. Ahmad Ahmadi, Ph.D.; Mohammad Reza Abedi, Ph.D.;
S. Mahdi Ahmadi, Ph.D.*

The purpose of this study was to examine the effect of cognitive-behavioral counselling based on Interacting Cognitive Subsystems (ICS) approach on changing attitude towards infertility of infertile couples. This research is semi experimental and pretest-posttest with control group. The sample includes 30 infertile couples that were selected from infertile couples who referred to the Fertility and Infertility Center in Isfahan province. They were grouped randomly into experimental and control group. Both groups were assessed at two stages, pre test and posttest, using Attitude towards infertility Inventory. The experimental group received six sessions of counseling based on ICS approach. This study showed that counseling based on ICS approach changed the infertile couples' attitude towards infertility positively and its effect was regardless of gender. According to the findings, cognitive behavioral counseling based on ICS approach was found effective on changing the infertile couples' attitude towards infertility and may should consider it to be offered together with biological therapies for infertility.

Key words: Infertility, cognitive-behavioral counseling, Interacting cognitive subsystems, Attitude towards infertility.

---

* Counselling, Isfahan University.

**Assistant professor, Counselling dep. Isfahan.

*** Assistant professor, Counselling dep. Isfahan.

**** Specialist in Gynecology and Infertility.

Abstracts

The efficacy of Systemic- Behavioral Couple Therapy in improvement of family functioning and Self- esteem in women with dysthymia disorder

Marzieh Mousavi,*; Parvaneh Mohamadghani,**Ph. D.; Hossein Kaviani,***Ph. D. & Ali Delavar,****Ph.D.

The aim of this study was to examine the impact of Systemic- Behavioral Couple Therapy (SBCT) on family functioning and self- esteem in women with dysthymia disorder. An experimental design with repeated measures was applied in this study. The sample was selected from 78 married depressed women, referred to some of the psychiatric and consulting centers in Tehran; from them 39 couples met the criteria, 20 couples were randomly selected, and assigned to couple therapy or medication groups. The women in couple therapy group participated in a 10-weekly sessions of systemic-behavioral couple therapy together with their husbands. The women of pharmacotherapy group were put on antidepressant drugs prescribed by psychiatrist. Assessment instruments were Family Assessment Device (FAD) and Rosenberg Self-esteem Scale. Participants in both groups were tested before treatment, just before the sixth session, after tenth session, and two months after termination. ANOVA with repeated measures was used to analyze the data. The findings showed that the systemic-behavioral couple therapy was significantly effective in improving family functioning, and increased self- esteem in women with dysthymia disorder. The results suggest that SBCT, in addition to increased marital satisfaction, is a useful intervention for improvement of family functioning and self- esteem in depressed women. Theoretical and clinical implications will be discussed.

Keywords: Systemic-Behavioral Couple Therapy, pharmacotherapy, Dysthymia disorder, Family functioning, Self- esteem.

** Ph.D. candidate, clinical psychology, welfare and rehabilitation science university.

*** Associate professor, welfare and rehabilitation science university.

**** Associate professor, psychology dep., Tehran medical science, Rozbeh hospital.

***** Associate professor, psychology dep, Allameh tabatabaie.